

(Ф. 13.05.14)

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра конституційного і адміністративного права

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри О. Гусар Гусар О.А.
(підпис) (ПІБ)
« 28 » серпня 2023 р.

ТИПОВІ ПРАКТИЧНІ СИТУАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

з дисципліни «Міжнародні, європейські стандарти та стандарти ІКАО у правовій системі України»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 11 від «28» серпня 2023 р.

Розробник: к.ю.н., доц. Людмила ЧУЛІНДА

Тема 1: Правове регулювання міжнародних та європейських стандартів цивільної авіації

Задача 1

28 червня 2022 року під час свого 226-го засідання Рада ІКАО розглянула питання, що стосуються експлуатації повітряних суден подвійної реєстрації в РФ. Стаття 18 Чиказької конвенції передбачає, що повітряне судно не може бути зареєстровано більше, ніж в одній державі, хоча його реєстрація може бути змінена з однієї держави на іншу.

Які зобов'язання має держава, яка зареєструвала повітряне судно?

Задача 2

Кожна держава-учасниця Конвенції про міжнародну цивільну авіацію зобов'язується співпрацювати у забезпеченні максимально можливого ступеня однаковості правил, стандартів, процедур і організації, що стосуються повітряних суден, персоналу, повітряних трас і допоміжних служб, з усіх питань, в яких така однаковість сприятиме аеронавігації і вдосконалювати її. Держава А, з певних національних причин не може забезпечити виконання стандартів ІКАО.

Як має діяти держава А в цій ситуації?

Задача 3

Держави-учасники Міжнародної організації цивільної авіації А і В не змогли дійти згоди про однакове розуміння і застосування Конвенції і Додатків до неї, переговори не мали позитивних наслідків.

Куди може звернутися одна з цих держав для вирішення непорозуміння?

Чи може держава-член цього органу брати участь у голосуванні при розгляді цього спору?

Задача 4

Кожна держава-учасниця закріплює всі необхідні положення у своїх національних законах чи правилах для того, щоб зробити їх виконання обов'язковими для будь-якого цивільного повітряного судна, що зареєстроване в

цій державі чи експлуатується експлуатантом, основне місце діяльності якого чи постійне місце перебування знаходиться в цій державі.

Кожна держава-учасниця здійснює належні заходи щодо заборони навмисного використання будь-яких цивільних повітряних суден, що зареєстровані в цій державі чи експлуатуються експлуатантом, основне місце діяльності якого чи постійне перебування якого знаходиться в цій державі, з будь-якою метою, не сумісною з метою Чиказької конвенції.

В якому випадку держава має право застосувати силу проти повітряного судна?

Задача 5

25 лютого 2022 року 36 держав, що входять до складу постійного виконавчого органу Ради ІКАО, обговорили ситуацію, що склалася в Україні, під час засідання 225 сесії. У результаті було прийнято рішення закрити європейський повітряний простір для РФ. Великобританія, США і Канада також закрили свій повітряний простір для РФ.

Які юридичні підстави були для такого рішення?

Тема 2: Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО) та її роль у забезпеченні стандартів цивільної авіації

Задача 1

Членство в ІКАО набувається підписанням Чиказької конвенції і направленням депозитарію Конвенції (США) повідомлення про приєднання певної держави до Конвенції.

З якого моменту приєднання набуває чинності?

Задача 2.

ІКАО розробила пакет впровадження Коридору громадської охорони здоров'я, який складається з експертної підтримки, професійної підготовки та інших ресурсів з відновлення авіаперевезень в регіонах, охоплюючи управління ризиками безпеки, спрощення оформлення документів пасажирів, вантажів та авіаційну безпеку. Міжнародна організація цивільної авіації встановлює

спрощені стандарти та рекомендовану практику у Додатку 9 відповідно до статті 14 Конвенції про міжнародну цивільну авіацію.

Які зобов'язання покладаються на державу?

Задача 3.

На сесіях Асамблеї ІСАО відбувається розгляд поточної діяльності Організації, прийняття річного бюджету, формування загальних керівних принципів на певний період.

Які держави-члени мають право голосу на засіданнях Асамблеї ІСАО?

В якому випадку Асамблея може припинити право голосу в Асамблеї і в Раді ІСАО?

Задача 4.

Під час роботи 41-ї Асамблеї ІСАО (2022) дев'ять держав отримали спеціальне визнання Президента Ради ІСАО за досягнення у сфері нагляду за безпекою польотів, який нагородив їх сертифікатами. Ці Сертифікати видаються на основі результатів Універсальних програм аудиту контролю за охороною та безпекою ІСАО щодо ефективного впровадження стандартів і рекомендованої практики ІСАО у цих сферах. Серед цих держав сертифікат отримала й Україна.

За що Україна отримала спеціальне визнання Президента Ради ІСАО ?

Задача 5.

Рада ІСАО є постійним органом, відповідальним перед Асамблеєю. Вибори до неї проводяться через кожні три роки; обрані члени Ради виконують свої обов'язки до наступних чергових виборів. Рада втілює у життя рішення Асамблеї та керує поточною діяльністю в період між сесіями ІСАО.

Скільки держав входять до Ради ІСАО?

Тема 3. Загальна характеристика міжнародних та європейських організацій цивільної авіації

Задача 1

Премія імені Едварда Уорнера визнана в усьому світі як єдина найвища нагорода, якої може удостоїтися міжнародне співтовариство цивільної авіації,

вона присуджується ІСАО від імені її держав-членів. Жодна інша міжнародна премія не має такого широкого визнання.

Назвіть лауреатів премії Едварда Уорнера від України.

Задача 2.

23 травня 2021 року літак авіакомпанії Ryanair, який прямував з Афін до Вільнюса, здійснив вимушену посадку в аеропорту Мінська через повідомлення про бомбу на борту. Екіпаж «був поінформований білоруським управлінням повітряного руху про потенційну загрозу безпеці на борту і отримав вказівку змінити напрямок польоту до найближчого аеропорту, Мінська». Літак був майже біля кордону з Литвою, коли розвернувся і попрямував до Мінська. За розпорядженням Олександра Лукашенка для його супроводу в небо підняли військовий винищувач МіГ-29. До летовища прибула саперна служба, однак вибухових пристроїв не виявила. Після приземлення білоруські поліцейські затримали опозиційного журналіста та блогера Романа Протасевича, ще кілька осіб вийшли з літака. Через кілька годин літак продовжив свій політ. 19 липня 2022 р. Рада ІСАО завершила обговорення розслідування цього інциденту і засудила дії уряду Білорусі.

На якій підставі Рада ІСАО засуджує дії уряду Білорусі?

Задача 3.

Принцип виключного й повного суверенітету держав над їхнім повітряним простором закріплений у нормах міжнародного права, зокрема, у Чиказькій конвенції 1944 р. і національному законодавстві держав, зокрема, у Повітряному кодексі України.

У чому полягає суть принципу виключного й повного суверенітету держав над їхнім повітряним простором?

Задача 4.

Європейська конференція цивільної авіації (ЕСАС або ЕКЦА) - заснована в 1955 році як міжурядова організація за ініціативою Міжнародної організації цивільної авіації (ІСАО) та Ради Європи. Україна була прийнята до ЕСАС 15 грудня 1999 року.

Яка головна мета цієї організації?

Задача 5.

Державіаслужба України прийняла для застосування вимоги до сертифікації, визначені для суб'єктів цивільної авіаційної діяльності України. Україна зацікавлена в сертифікації своєї авіаційної техніки за стандартами ЄС, адже є однією з небагатьох країн світу, яка має власну авіабудівну індустрію – виготовляє літаки і авіадвигуни.

З якого моменту держави-члени почали вважати Україну повноцінно інтегрованою в ЄС технічно, організаційно та юридично?

Тема 4. Правове регулювання цивільної авіації в ЄС

Задача 1

Відповідно до законодавства ЄС Авіалінії держав-членів ЄС мають право не погоджувати свої тарифи з національними урядами.

Які існують юридичні підстави для цього?

Задача 2.

До 2004 року держава-член ЄС А. уклала двосторонній договір про повітряне сполучення з державою В., яка не є членом ЄС.

Що змінили Регламенти ЄС 2004 року (Регламент щодо послуг, авіапросторовий Регламент, Регламент про взаємодію) в укладанні договорів з третіми країнами?

Що означає «горизонтальний» договір, який було укладено і з Україною у 2005 р. про певні аспекти повітряного сполучення?

Задача 3.

З 2008 року усі авіакомпанії, які здійснюють рейси через аеропорти ЄС, повинні сплатити податок на викиди вуглекислого газу, тобто купувати квоти на викиди їх лайнерами парникових газів у атмосферу, що, на думку Суду ЄС, не протирічить нормам міжнародного права та договорам про відкрите небо, оскільки податки поширюються на польоти у повітряному просторі ЄС. Його ще називають екологічний податок.

Які наслідки це має для авіакомпаній-порушників?

Яке агентство видає сертифікати на викиди парникових газів?

Задача 4.

При посадці на рейс Барселона – Париж постраждали авіапасажири через зіткнення мобільних посадочних сходів з літаком, багатьом з них була потрібна медична допомога. Авіапасажири звернулися до суду з позовом проти авіакомпанії про відшкодування моральної і матеріальної шкоди. Авіакомпанія у відповідь зазначила, що це було непередбаченою надзвичайною обставиною, тому вона має право не виплачувати компенсацію.

Які обставини має врахувати суд при вирішенні цієї справи?

Які обставини Суд ЄС визначає надзвичайними обставинами?

Задача 5.

Кілька разів Суд ЄС надавав роз'яснення щодо рейсів із затримкою на три години або більше. Зокрема, його просили пояснити, як розраховувати затримки, а також вплив стикувальних рейсів на затримки.

До якого висновку дійшов Суд ЄС, з якого моменту вважається час прибуття рейсу?

Тема 5: Стандарти та рекомендована практика ІКАО як джерело удосконалення системи цивільної авіації України

Задача 1

Розглядаючи взаємозв'язок «надзвичайних обставин» і Регламенту ЄС № 261/2004 Суд ЄС взяв до уваги те, що позивачі забронювали рейс, що виконується авіакомпанією Відповідача, який мав вилетіти з Мілана до аеропорту Лондон-Сіті о 17:05 (за місцевим часом). Однак капітан повідомив про погіршення самопочуття о 16:05 (за місцевим часом), коли він перебував поза службою, а не на своєму робочому місці. Його визнали непридатним до польоту.

Відповідно до Регламенту (ЄС) 261/2004 позивачі вимагали компенсації за рейс, який було скасовано через те, що капітан захворів під час роботи.

Відповідачі стверджували, що їх не слід зобов'язувати виплачувати компенсацію, оскільки неявка капітана становила «надзвичайні обставини».

Які аргументи взяв до уваги Суд ЄС?

Задача 2.

У 1955 р. президент США Д. Ейзенхауер висунув ідею «відкритого неба», відповідно до якої необхідною є міжнародна угода про створення режиму «відкритого неба».

У чому суть концепції «відкритого неба»?

Задача 3.

Європейський спільний авіаційний простір – двостороння угода між ЄС і третіми країнами для встановлення спільних стандартів безпеки та лібералізації ринкових відносин у сфері авіації. По суті САП – це зона вільної торгівлі для авіації. Ця угода базується на принципі прийняття третьою країною всього законодавства ЄС у сфері цивільної авіації, зокрема щодо безпеки польотів, захисту пасажирів, відповідальності авіаперевізників за перевезення, захисту навколишнього середовища, конкуренції та державної допомоги.

Чому ця угода є важливою для України?

Задача 4.

Громадянин Іваненко на митному контролі в аеропорту категорично відмовився від огляду його кишень.

Які дії митних органів?

Задача 5.

Аеропорти зацікавлені у спрощенні процесу обробки персональних даних, щоб зменшити затори в пасажирських терміналах і вантажних складах. Пасажири та вантажовідправники хочуть отримати якісне обслуговування, що означає можливість пройти через аеропорти з мінімальними затримками та труднощами.

В чому полягає завдання ІКАО для вирішення цієї проблеми?

Тема 6: Дотримання міжнародних стандартів та рекомендованої практики державами-членами ІСАО

Задача 1

Повітряне судно держави Н. зазнало авіакатастрофи на території держави Ф., що спричинило смерть усіх пасажирів.

Які дії держави Ф.?

В чому полягає мета розслідування аварій та інцидентів відповідно до Додатка 13 ІСАО?

Який державний орган України створений для розслідування авіаційних подій та інцидентів?

Задача 2.

Держава А. встановила збори, що стягуються за використання міжнародного аеропорту для міжнародних авіаліній на 5% більше, ніж для національних цивільних повітряних суден, зайнятих в міжнародних регулярних і нерегулярних сполученнях. Звіт про запроваджені аеропортові збори, що стягуються державою-учасницею за обслуговування повітряних суден, зайнятих у міжнародних перевезеннях, держава А. передала на розгляд Раді ІСАО.

Яким буде висновок Ради ІСАО?

Задача 3.

Під час процесу сертифікації аеродрому регуляторні органи та оператори аеродрому перевіряють, чи об'єкти, конструкція, обладнання та експлуатаційні процедури аеродрому відповідають відповідним SARPS, забезпечуючи тим самим безпечну експлуатацію та оптимізацію пропускнуої здатності та ефективності аеродрому. Згідно з Додатком 14 держави сертифікують міжнародні аеродроми в районах, що знаходяться під їхньою юрисдикцією, за допомогою встановленого механізму.

Як відбувається процес сертифікації аеродрому?

Задача 4.

Пандемія коронавірусу COVID-19 спричинила проблему, пов'язану зі збереженням дійсності сертифікатів, ліцензій та інших видів офіційних експлуатаційних дозволів для працівників цивільної авіації. З метою сприяння безпечним авіаперевезенням держави мають дбати про безпеку, проявляти гнучкість і водночас дотримуватися своїх зобов'язань за Конвенцією про міжнародну цивільну авіацію.

Задача 5.

АСІ та аеропорти-члени взяли на себе зобов'язання на глобальному рівні досягти нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року за підтримки урядів, співпрацюючи з іншими лідерами авіаційного бізнесу. Очікується, що електричні літаки зроблять важливий крок у великій технологічній революції в авіації, яка незабаром може відповідати нинішньому переходу автомобільної промисловості від двигунів внутрішнього згоряння до електродвигунів.

Що можуть зробити уряди держав для досягнення нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року?

Тема 7: Міжнародно-правове гарантування безпеки міжнародної цивільної авіації

Задача 1

Держави здійснюють ефективне впровадження процедур інспекції/огляду, що сприяє значному зниженню кількості незаконних захоплень повітряних суден. Відгук пасажирів є позитивним, оскільки можливі незручності від процедур інспекції/огляду розглядаються як незначні порівняно із захопленням повітряного судна в польоті.

Які заходи передбачають стандарти і рекомендована практика ІКАО?

Задача 2.

Терористична група захопила повітряне судно з пасажирями на борту в аеропорту. Женевська конвенція про відкрите море 1958 року зазначає, що будь-які неправомірні акти насильства, затримання або пограбування, вчинені з особистою метою екіпажем або пасажирями будь-якого приватного судна чи

літального апарату щодо будь-якого іншого судна або літального апарату, або проти осіб чи майна, що перебуває на їх борту, кваліфікуються як піратство.

Чи будуть дії терористичної групи кваліфіковані, як піратські?

Задача 3.

Токійська конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна 1963 року застосовується і до звичайних кримінальних злочинів на борту повітряного судна (крадіжки, вбивства, провезення наркотиків тощо). Ця Конвенція є єдиною, що містить норми, які регламентують дії командира і членів екіпажу при вчиненні незаконного акту на борту судна або спробі його вчинення. Командир може застосувати до винних осіб заходи примусу, а також вимагати або дозволити допомогу інших членів екіпажу і просити (дозволяти), але не вимагати допомоги пасажирів для вживання названих заходів примусу.

Яку відповідальність несуть командир чи члени екіпажу за дії при вчиненні незаконного акту на борту судна або спробі його вчинення?

Задача 4.

Кожна держава встановлює порядок доступу повітряних суден у свій повітряний простір, керуючись при цьому принципом повного та виключного суверенітету держав на повітряний простір. Держава визначає порядок перетину іноземними суднами свого кордону, регулює у межах свого повітряного простору всі переміщення в повітрі, здійснює щодо іноземних повітряних суден та їх екіпажів адміністративну та кримінальну юрисдикцію.

За якої умови держава має право тимчасово обмежити або заборонити польоти над усією територією або будь-якою її частиною?

Задача 5.

Особливе місце в міжнародній цивільній авіації посідають польоти у міжнародному повітряному просторі, який знаходиться над відкритим морем, виключною економічною морською зоною, міжнародними протоками, а також над Антарктидою. Польоти над відкритим морем регулюються Конвенцією ООН про відкрите море (1958).

Чи потрібно отримувати дозвіл ІСАО для здійснення польотів над відкритим морем?

Від органів влади якої держави є залежним повітряне судно, що знаходиться у повітряному просторі?

Яких правил повинні дотримуватися держави?

Тема 8: Актуальні напрями розвитку міжнародних та європейських стандартів цивільної авіації

Задача 1

Держава-член ІСАО визнає важким дотримуватися стандартів ІСАО, вона має негайно повідомити Раду ІСАО про відмінності між її власною практикою і тією, що встановлена міжнародним Стандартом.

Для чого необхідно зробити таке повідомлення?

Задача 2.

Міжнародна організація стандартизації надає необхідні технічні знання та досвід. Експерти з питань проїзних документів, кордонів і технічних елементів сприяють розробці технічних особливостей. Важливим елементом роботи Робочої групи ІСАО з нових технологій є дослідження технологічних моментів, які розширюють, полегшують і покращують безпечне управління кордонами в усьому світі. Це охоплює розробку майбутніх рішень щодо проїзних документів таких, як видима цифрова печатка.

Яку інформацію надає видима цифрова печатка?

Чи була врахована сумісність прикордонних систем при розробці видимої цифрової печатки?

Задача 3.

Дослідницька група ІСАО у 2011 році розробила стандарти використання дистанційно керованих безпілотних літальних апаратів (дронів).

Які норми та правила поширюються на безпілотні літальні апарати відповідно до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію?

Задача 4.

Стандарти та Рекомендована практика з авіаційного шуму були вперше прийняті Радою ІКАО 2 квітня 1971 року відповідно до положень статті 37 Конвенції про міжнародну цивільну авіацію у вигляді Додатка 16 до Конвенції. Шум на околицях багатьох аеропортів світу, який турбує населення та цивільну авіацію, викликаний збільшенням польотів існуючих літаків, викликає серйозну занепокоєність і вимагає термінового рішення. Уведення в експлуатацію майбутніх типів літаків може посилити цей шум, якщо не буде вжито заходів для покращення цього стану. ІКАО рекомендує державам враховувати технічні характеристики двигунів. Зменшення шуму у повітряному просторі можливе за допомогою сертифікації повітряних суден.

Що враховується у Сертифікаті про відповідність нормам шуму?

Хто має право видавати такий Сертифікат?

Задача 5.

Влада Ізраїлю заборонила польоти Boeing 747 і чотиримоторних літаків. Заборона набула чинності 31 березня 2023 року. Зокрема, такі літаки не обслуговуватиме аеропорт Бен-Гуріон — головний у країні. Директива стосується переважно вантажних літаків, більшість перевізників вже припинили використання Boeing 747 та інших чотиримоторних літаків на маршрутах до Ізраїлю. Експлуатацію таких літаків буде дозволено у виняткових випадках і лише за наявності спеціального дозволу.

Чому влада Ізраїлю заборонила польоти Boeing 747 і чотиримоторних літаків?